

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGIELL.
CRACOVENSIS

kal.komp.

585298

Mag. St. Dr.

000000

OD KSIĘGARZY
POLSKICH
Z OKAZJI
WSPÓLNEGO JUBILEUSZU
600-LECIA
UNIwersytetu
JAGIELLOŃSKIEGO
I KSIĘGARSTWA POLSKIEGO
PRZEKAZUJE
CENTRALA KSIĘGARSTWA
DOM KSIĄŻKI

KRAKÓW, W MAJU 1964

IE° M. X. ARCYBISKV PA

G N I E Z N I E N S K I E G O

Warowzenia Przemowa Gembichiego

DO KROLEWICA IE° M.

*Winfuaac mu / y nauczaiac go / iako ma sobie poczynac w eamney
pulnooney Monarchie / ic.*

Dnia szostego Miesiaca Kwietnia.

Contere Domine fortitudinem inimicorum Ecclesie
tuę, & disperge illos in virtute tua.

W KRAKOWIE,

Drukowano Roku Panskiego, 1617.

THE M. J. K. C. Y. B. I. K. Y. R. A.

Handwritten scribbles and faint text at the top.

INTENDE,

ET REGNA

PROSPERES

PROCEDERE

585298

I Mag. St. Dr.

1964 D 105 St. Dr.

Bib. Jag.

Przemowa

IE M. X. ARCYBISKUPA GNIEZNIENSKIE

DO KROLEWICA IEGO M.

Winfulce mu/ y nauczać go/ iako ma sobie poczynac w tamtej Monarcho
chicy palnocney/żc. Naprzod do Króla Jego Miłości:

Najásniwszy W. Krolu/ Pánie náš! H.

Zego stáwiony Pan Bog zastepow / ktory nam
y Oczyszczenie nášey zrzadził z miłosierdzia swego to
szczęście że ná Syna W. K. M. w leciech tuż spo
sobnych do odprawowania rzeczy wielkich pátrza
my. Oddawšy temu cześć y chwale / wielkicy zrad
ozdoby / wielkiego ratunku Oczyszczenie czekamy. A
W. K. M. eś Pánu nášemu M. winfuliem dlugiego pánowania /
iako temu / ktorys iest iáśnością y wzwierzeniem tego krolestwa zas
cnego / dziekujac przyym W. K. M. ták my ktorzy tu ná ten czas zgro
madzeni / iako y ci ktorzy tu nie sa / że W. K. M. dluzey trzymac nie
chcesz przy sobie Najásnišwego poomká / ale go puszczasz ná chwiesze
nie enot y wšelkich spraw Rycarskich / aby rozswiecił niecytko w krol
ewskim oczyszczenym domu / y w Oczyszczeniu nášey / ták že w Krześciano
stwie wšytkim / ale żeby pośiádl naród wielki / ktory P. Bog pod iego
go wladzo y pánowanie podawac raczy.

Idźże szczęśliwie M. Krolewieze / Pan iest moc twoia / wścieczka
y obrona twoia : temu samemu słuz ze wšytkiej myśli y sercem do
skonalym : iego boiazn y cześć miey záwždy przed oczyma swemi : bo
od niego wśelakie szczęście pochodzi / a tym te tytko dáie. ktorzy cho
dza drogami iego / ktorzy strzega przykazania iego / ktorzy wiáre s. Ká
tholicka pomnażá / ktorzy kaplanom slugom iego cześć wyrzad záia
ich nápominania y náuki wdziecznie przyymuio. Do tego W. K. M.
s dziećinstwa wychwieszony : eá pobożność z wrodzenia y z wychowa
nia / y z przykladow swiatobliwych rodzicow / perwisi / że w potenia
w serce W. K. M. Niezapominajze iey teź miády odszepieniami
miey ia zá namocniejszy zamek / zá zdrowie / y zá wśelaka szczęśliwość
ná świecie. Mocen P. Bog przez W. K. M. podac tym ktorzy w cie
mności chodza / zá cten / swiatlo prawdy : a obladzone przyprowadzić

Ná broge zbawlenneho pokolu: tak jako y narody naše przez (niecím) sery
zelney pamieci) Pany y Krole naše Mieczystawa / y Chrobrego /
Jagiella przyprowadzil. Jednak y w tym pierwszym wstepie co ma
bocz W. R. M. ca; moderaciey zájwieš: nie przypetrá / nie z misu / ale
przykladé raczey pobožnosci swey á Kaplánow ktorzy przy W. R. M.
beda / do jedności wiary S. lud cämten vporny počiagać. Jwan Wás
silowicz kiedy mu Krol / S. pamieci / Stefan / ná káre nastapil / nálazl
do Oycá S. naywysšzego / Pásterzá Kósciola powséchnego droge / wys
stal poselstwo swoie obiecutae postušenstwo: Postá Papiestwego Oyc
ca Poffwiná Jesuite wielce šanowal: y tego rozšadkowi y woley zgo
de z Kroleš Stefánem y z Kieczapos: náša poruczyl: niebyšá tednak
wola Boža / aby zátego časow niezbožnych / y potym zá takýchže pze
ložonych / ludzie cämci przyieli Duchás. Mamy nádziete že W. R. M.
zacney krowi tak wielu Krolow / také y Cesarzow / przez ktore pemnoš
na y broniona S. wiata Kátholicka / P. Bog dá tož te niesmiereelna
šlawe / y sam dopomože / y droge z milošterdzia swego vsciele / že go
przyjma: oco my / á osóblivie Duchowienstwo prošit tego niepzeššá
niemy. Ob P. Bogá wziawšy pochob / pobožnosť z rozšazánia y przy
rodzonego práwá / plynie ná rodzice / plynie ná Oycyžna. Rodzicom
swoim jako rošyšcy / tak y synowie Krolewšcy powinni vžetivosté wa
šelka / powinni postušenstwo / powinni o ich zbrovše práca y škárá
nie podeym wáć. Zá co P. Bog w zákonie swym S. šywot dlugi / y
wšelákie blagošláwienstwo obiecutie. Pámietay ná to W. R. M. doe
brodziešá swego / po Pánu Bogu pierwszego / y miedzy obcem / y w na
wiesšym šezesćiu / gdyé te P. Bog dá / ezit / woley iego y vpošmína
niu oycowškimu wšytkie tvoie šprávy áškomodowáć: milošć oyc
cowška vprzejma oddawáć bedzieš powinién. Tož pobožnosťá idá
K. Jago M. tak tež y Krolowey Jey M. ktora perwie tež máčterzyna
šta milošćá W. R. M. škára šie o to šezesćie / ktore w reku Božych iest /
abyš te otrzymal. Táč opatřnosť detad W. R. M. wyšpráwe w ránym
wieku šdátiáko wšpchnáć / tak zacny šleynot / w nieperonych przy pade
kách / w niebešpiecznštwách / ánimuš oycowški / y mabroč Krolewška
niechćiáá. Ale teraz kiedy inž y šily y rozšadek W. R. M. y lárá do
žrášše došly / vstepue privatna milošć / dla milošci Kieczypospolitey
pušezáá cie pod opieks Boža / do zbroie / ná obrone oycyžny / ná vspó
šolienie tey wiecezne ná zdebýtie šerokich kráíow pulnocnych / ktore jako
mamy nádziete / P. Bog dla rozmnoženia chwały imienia swego S.
dá w šadzenie X. B. M. My tež W. B. M. žadamy / abyš tež te mi
lo

la Oczyszczne nasze m łowal / cakość iey y rofhyllie pożytki ná dobrym bas
cieniu miał: bo tá W. B. M. przyrodzona / tus sie objaśnil / y zrad wyś
chodz: ſ. Jęli Dłiffy była mila oczyszczna tego / choć z tego zlym: A ię
koż nie ma bydż mile W. B. M. to zacne yntazdo mlodości twoiey e
Doznaliſmy po ten czas wielkiey dobrocliwości / wielkiey chęci W. B.
M. tu narodowi naszemu / pewniſmy że y pocym doznawac bedziemy e
w sp i niatym krolowſkim ſercu rozkzewi ſie ta wdzieczna ſtodłość y ná
tury ſamey zrodzona: bedzieſz chciał zdość / radowac w každy m przypa
dku: á to co od iey granic oderwano nie ſtuſnie / záś do niey przylaczyć: y
o to ſie ſtarac / aby zá pomocá Bożá regiment tam ten wzia r ſy / zla
czył te narody w mierzodzielny zwiázek wiecznym pokoiem / ná wielka
pomoc y obrone Rzeczyp Krześciánſkiej M. nieytko P. E ogá pro
ſić bedziemy / aby w tym błogoſtawit W. B. M. ále też ięli dalszy ch
nakładow potrzeba / ſtarac ſie bedziemy / aby Rzeczpoſ. nieodmarwiała.
Tylko W. B. M. tu myśli iey rącz rzezy prowadzić. Z iłofy wſy fundá
ment ſzczęſcia ſwego ná pobożności / ktoram wſpomnial troiáka: Dru
gi filar potejny záſadzisz pánowánia ná ſpráwiedliwoſci / ktora ſwta
eobliwie práwá ſtánowi: oddáć kaźdemu co czyie ięſt / enocy / za ſlugi
nágradza y zdość: złość / nieenocy ſurowie karze / broni od wkrzywdenia
ſi bſy ch: żołnierzá w rządzie zátrzymawa / ktorego w lupieſtwie W. B.
M. pilnie hámy / kárność żołnieſka ſtánowi / niech dobry znáta laſta
W. B. M. á zli kárnie. Bron ſpuſtoſzenia tej ziemie / ná ktorey poſſ. ſi
ſia w imie Pánkie wiezdzáſ. Tak wczynil Alexander wielki: wſet ſy w
Azya / opowiedzial woſtku ſwemu że ná poſſeſſia przyiechal / zákazal
pod gardlem pſowac oncy ziemie / co trwalo. Osiadł wſytkę Azya ſe
iſliwie. y podal co / aby wielkie prowincye do poddánſtwa nowego pána
w zupełności ſwey / iáko iáki / ſkarb trwály. Wiem że tych czáſow zepſo
wany ięſt náſz żołnierz / niet / ltko ná lupieſtwa ſklonny / iále y ná inſa bry
dka roſpuſte: wſetlo to w zwoyezay / ſe bez potrzeby niſezy / y z g untu wy
wráca. záczynm eylko ſkarb pſuia / á pożytku żadnego nieprzynęſa. Ję
dnak przyeć w narodzie niſzym ſa enocliwi / ktorzy o dobra ſlawę dbá
ſa. Nie tráćimy nádzicie / że W. B. M. nie tak ſurowoſcia / iáko laſta
woſcicia / ich zle nálogi / znieſieſz. y odrodzisz chwalebna enote / żołnieſka.
Wſiákie ważności y lekkoſci / ma bydż ſpoſob: przetoż y tej W. B. M.
roſtropnie y bieżnie wywóć bedzieſz.

Nácy m nalezy aby niemiedzy ná rozchod beſtawálo. do czego ſwie co
radny ſá funek A i Rzeczp. ná ich M. PP. Kom. ſarżeto młoſta W.
B. M. z ich rada / iálo rzezy poyda / wczás J. B. M. oznaymiac bedzieſz.

Wielkie ma zalecenie do rządzienia sławą sprawiedliwości woytko
skromne/wstrzemięzliwe y łaskawość Hermańska. Nie niewatpie/że
y tamtego grubego narodu skłoni te sercá ku W. R. M. gdy spuścio
senta ziemię Kościoloro/gwaltoro/zakazęś. Umie to mądrość miara
łowac/ktora/ iest mistrz zwoyczar y biegłość w rzeczach/ktorey is iest cze
W. R. M. lada nie daly / wiec bez rady tych / ktorych Jęgo R. M.
przydala W. R. M. nie nieczynic skwapliwie. Zaczyn nie utwoz sie
w tych przypadkach/ co sie przydawa tym/ktorz nieopatrznie w nie w
padaia: bedzieś miał woytko za soba ochornieś/ktiedy te opatrznoś
vzna / że nie vpornie nieprzyziacielowi następuieś. Niebezpieenstwo
ktorych pełna lajda woyna / wiem że nie beda strážne spanniálemu
wymstowi. Zalecam przyeym W. R. M. drugie Consiliarze vmar
te/ktorz sie nieboia zazdrości/ o laste też nie stoia/ á cť sa prawdziwi
Historicy y Politicy/ czytajse ie/ y vpatruy/ kogo sie strzec/ komu dufac.

Niechże sam P. Bog dodawa duch i mądrości/ wyrozumienia/
porady/ vmiętności y pobożności/ a nápełni cie duchem boiaźni swo
iey/ á byś chodzil w drogach ięgo: Zátym woytko sie W. R. M. for
tunnie powjedzie. Wnidzieś z ziemi twoiey / z domu Oyca twęgo /
od rodziny twoiey odiedzies: Dolar cie sczes cie poprowadzi: Bog ná
ktorego rozkazanie wyszedl Abram z ziemi swoiey/ y od krawnych swoo
ich / iáko ięgo/ ták y W. R. M. poprowadzi á byś w dziedziętwo os
stęgnal ziemię/ do ktorey cie sam iáwnie wyzwa y pociąga Ktory Das
widá vmiłowánego wzia wsy ná opieka swoie / wielkim męstwem/
wielka dzielnością/ wielkimi zwycięstw y ebdarzył/ z teku nieprzyziaciel
skich cudownie go powielekroc wybawil/ y ná stolicy ięgo/ ktory stal ná
zdrowie ięgo y potomstwo ięgo posadzil. Takze W. R. M. vmocnił
wlozy ná ramió ná twoie lú / nieprzyziaciel twoy grzbiecac nádkawil
strawi te iáko ogien w obliczu swoim/ Pan w gniewie swoim zátrwozy
ie / y vczyni ie glupcami przed oblicznoscia twoia. Drudzy padly ná
swe oblicze ná ziemi / beda cie prosic: Chrystus Pan zbawiciel nász
ktorego serce chwalis/ iest vtwierdzenie twoie/ obrońca mocy w sęlká
kiey/ zastóna goraca poludnięgo / rozgrzaniem w najwieksze mrozy/
w przeciwney mocy ięgo vtechaf sie: y w Panu Bogu twoim podey
dzieś nieprzyziacielá/ y postędzies mocne bramy nieprzyziaciel
ny w tey zálości/ ktora wielka z W. R. M. rozstania czuimy w ser
sach/ cieśmy sie ta nádzieia W tychże leciech Krol Je° M. P. nász
osiadl to Krolestwo/ w ktorych W. R. M. ná to ram pulnocne woy
syla: iádo sędl cu Je° R. M. gdzie swieze byly studia przeciwo krol
swiatos

światobliwych P P. naszych zacnego domu Jagiellowskiego. Była
druga matka S. pamięci Krolowa Anna w trudnościach y w rozera
wanych ludzkich wmyślach y w niebezpieczeństwie / Kad poćiechą W.
K. M. Jedziesz do cudzego narodu / do iney wiary / do dziwnych oby
czajow / w samym tylko P. Bogu poćiechy wsiłkie y nadzieie / v teo
rego y ta wielka zastruga / że nie jedziesz z taka chciwością / gdzieby była
nadzieia własnych swych zyskow / ale pierwey tam zład nam złym gro
ża / abyś za ten lud teoryc P. Bog dał pod sprawę y obronę K. Ję M.
P. naszego M. y za tego sławę nadstawil czola nieprzyiacielowi krzyż
S. pofortunni P. Bog przez wykonanie / y da zdrowie Oczyszczenie nas
szy w rece twoie. A W. K. M. ta przewaga zniemolif krwi swojej
Krolowskiej ten eny narodu / y zostawif sławę imieniu twemu u nieśmier
telna v tego narodu / którego państwo odnich że samych podawane : a
pozeffiu P P. ich własnych W. K. M. powinnyim prawem / wielka
zatem wziętość proście. Tak sie wstawil Alexander wielki / y tak
imienia swego strach puscil w Azya / że pierwey one Tribales Sara
matos o Helznal / Macedonia w pokoiu zostawil / a w tym wsiłkie
Azya podbil. Tak Scipio Afrykański przeciwko Annibalemi opowie
dzial sie Cesarz. Obá wzruszeni szesćciem. Day Boże takie szesćcie
naszego Krola synowi : aby go pobudzily nie tylko te obce ktorych pie
sno S. pelne / ale też y domowe przyklady nasze. Władystaw syn
Jagiellow w tymże wieku ośiadł Krolestwo Węgierskie / y szesćliwie
pierwsze bitwy z Pogánstwem wodzil : nieszesćna ośláenia pod Wára
na / ale sławna w nieśmiertelney pamięci. Władystaw Kazimierz
w takimże roku ośiadł Czeskie Krolestwo / y porym Węgierskie. Tym
y ty w myślem wielkim do tych rzeczy zaczętych postępuy : na czesć y
chwale Pana Boga naszego / żebyś podal po wsiłkim świecie sławę
imienia swego / y narodu naszego / y przez niezámierzone wielki pános
wał / y twoie potomstwo ktorec da Pan Bog / aby wielkim
narodom z pożytkiem naszym y szesćliwie a
fortunnie pánowało

Amen.

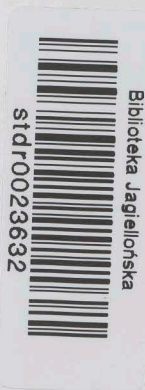

Ná te přemově / ktora by vsyctim poru-
bylá / Zvoleno Je° M. w ten fins odpowiedzil.

Akom z. wšdy do tego sic sposabial / žebym we vsyctim šedl zá
Boža y Krolá Je° M. pá — dobrodžieá moiego wola / tak y
napotym po vsyctie dni swotá mego czynic chce / y zá Pánško
pomoca bede: y teraz zprzejzřenia Božego y woley Je° K. M. tak y
ze wolenia sic stanow Koronných / zcym wmořstím w te droge ide /
abym chwale P. Božá mego / ktorego w opátrzností samego siebie /
y vsyctie šce spráwoy oddáti / y Kaligia S Kátholická / w ktorey wos-
chowán y od Je° K. M. teřtem / z wšim miał ná pierwšym bacze-
niu. Je° K. M. Panu y dobrodžietowi memu wšelka wzejtíwoř wce
bluž y pžykázania Božego y moiey powinností. A tey zaaney Bžeczy-
pospolitey / ktora m e docad wychorwálá / y do nábytia štátoy w šerze-
niu granie ostedženia pušnocnego pánštwá wypráwoit / powinna
w dženžnosť oddawác debe. Y podobuž spráwiedliwostí / bez ktorey
áni rzad / ani žadne pánštwo štać niemože / tak sic táko mně W. M.
O co wštie wpočináš / zachowám. Od wšelákíego lupiestwá y sweye
woley šolnierzá wštrzymawác wedluž mořností štáráć sic bede oco aby
nikt ná nie nieptákal / nikt nie škalował. Teřte Bžeczpospolitey w ras-
ždey pžeržebie šluzyc chce / y to wšštko czynic y zycic / czego pomně
žada. Bede to miał wpočinie wštáwiznie ná pámeći / abym nie
ploch / nie poroweze nie czynil / we wšštkim pojde zá zdáním y ras-
da ktorech mi Je° K. M. y Bžeczpospolita pžydawa. Páná Božá
pžošel / aby mi dal to šerce / žebym sic niebespieczestwá niestráchal / y
ze ostrožnosť žebym temere w nie nie wpađl: á žebym vsyctie
te spráwoy ná chwale imienia swego / pomnoženie woiáry
Kátholickéy / ná počítche Je° K. M. Páná
y dobrodžieá moiego / šlawe y pořytek
tey Bžeczpospolitey prowadžil
Amen.

100

Biblioteka Jagiellońska

SIDR/0023632

